

ก 3892

หน้า 7

‘ข้าวหอมมะลิ’

การปล้นหรือสมยอม...?

จัสมินไรซ์-หอมมะลิไรซ์

....เราจะต้องใช้เวลาอีกนาน
เท่าไรถึงจะสร้างชื่อเสียงให้หอม
มะลิไรซ์ เป็นที่รู้จักเท่ากับจัสมินไรซ์
...ในอนาคตลูกหลานของเราจะรู้
ไหมว่า จัสมินไรซ์มีต้นกำเนิดในไทย
ไม่ใช่สหรัฐ...

ทีมเดลินิวส์ 38

รายงานโดย..ศศิมา ดำรงสุกิจ

E-mail y_38@dailynews.co.th

ป ระเทศไทยครอง
อันดับในการ
ส่งออกข้าว

เป็นอันดับ 1 ของ
โลกมาเป็นเวลาช้านาน เมื่อปี 2543 ไทย
ส่งออกข้าว 6.61 ล้านตัน
ในจำนวนนี้เป็นข้าวหอมมะลิถึง
1.21 ล้านตัน

ตัวเลขการส่งออกของข้าวหอมมะลิกี้มีแนวโน้ม
ที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็นลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาด
สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ จีน และฮ่องกง

“Zhong Yin 85” อินโดนีเซียใช้ชื่อ “Solo”

และเมื่อปี 2533 กรมวิชาการเกษตรก็ได้ประกาศรับรองพันธุ์
“ปทุมธานี 1” ข้าวพันธุ์ลูกผสมระหว่าง BKNA6-18-3-2 และ
PTT8506-86-3-2-1

ซึ่งมีลักษณะเด่น คือ เป็นข้าวเจ้าหอมมะลิที่ไม่ไวแสง ปลูกได้
ตลอดปี มีคุณภาพคล้ายข้าวขาวดอกมะลิ 105 และต้านทานเพลี้ยกระโดดสี
น้ำตาล เพลี้ยกระโดดหลังขาว โรคไหม้ โรคขอบใบแห้ง แหล่งที่ปลูกได้ดีคือ
พื้นที่ปลูกข้าวนาชลประทานภาคกลาง

ถึงแม้จะมีความพยายามที่จะพัฒนาพันธุ์ข้าวหอมมะลิมาตลอด แต่
ก็ยังไม่มียพันธุ์ใดที่จะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ และมีความหอมดีเท่า “ข้าวขาว
ดอกมะลิ 105”

แต่ข้าวหอมมะลิไทยก็ต้องประสบปัญหาครั้งใหญ่ เมื่อ พ.ศ. 2541

ประเทศไทยได้มีการปรับปรุงพันธุ์ข้าวหลังสงครามโลกครั้งที่สอง
โดยกรมการข้าวได้มีการรวบรวมข้าวขาวหอมมะลิทั้งสิ้น 199-รวง โดยนำมา
จากอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

เมื่อนำไปปลูกก็พบว่าข้าวขาวหอมมะลิรวงที่ 105 เป็นสายพันธุ์ที่ดี
ที่สุดในเรื่องความหอมและคุณภาพของเมล็ด กรมการข้าวจึงได้ส่งเสริมให้
เกษตรกรปลูก โดยใช้ชื่ออย่างเป็นทางการว่า “ข้าวขาวดอกมะลิ 105”

ข้าวขาวดอกมะลิ 105 เป็นพันธุ์ที่ไวต่อแสง เจริญเติบโตได้ดีใน
สภาพภูมิอากาศทางภาคอีสานของไทย

ได้มีความพยายามที่จะพัฒนาพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 เพื่อให้

สามารถนำไปปลูกในพื้นที่อื่น ๆ ได้ โดยพยายามที่จะผสมข้าวหอมมะลิ
กับข้าวสายพันธุ์ต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง มากกว่า 1,480 สายพันธุ์

ข้าวพันธุ์ผสมของขาวหอมมะลิที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปคือ IR 841-
85-1-1-3 ซึ่งเป็นลูกผสมระหว่าง IR 262 กับขาวดอกมะลิ 105
สำหรับอเมริกาปลูกข้าวพันธุ์นี้ภายใต้ชื่อ “Jasmine 85” ที่จีนใช้ชื่อ

สหรัฐอเมริกาได้ให้สิทธิบัตรแก่บริษัท ไรซ์เทค (Rice Tech Inc.) ในการจดทะเบียนสิทธิบัตรพันธุ์ข้าวหอมมะลิ และเครื่องหมายการค้า “จัสมาดิ” โดยอ้างว่าเป็นข้าวที่เหมือนข้าวหอมมะลิของไทยแต่ปลูกในเท็กซัส

ซึ่งการใช้เครื่องหมายการค้าว่าจัสมาดิ จะทำให้เกิดความสับสนของผู้บริโภค เพราะสอดคล้องกันกับจัสมินไรซ์ ทำให้ผู้บริโภคอาจเข้าใจผิดได้ว่าเป็นข้าวหอมมะลิของไทย

ใช่เพียงแต่ข้าวหอมมะลิของไทยเราเท่านั้นที่เกิดปัญหา

บริษัทไรซ์เทค ยังได้จดสิทธิบัตรข้าวหอมเมล็ดยาว ชื่อ “บาสมาดิ” ซึ่งปกติจะปลูกกันได้แต่เฉพาะเขตเชิงเขาหิมาลัย ซึ่งทำให้เกิดการประท้วงจากสมาชิกผู้แทนราษฎรของอินเดียหลายคน

จากการดำเนินงานคัดค้านและการฟ้องร้องของประเทศอินเดีย ประเทศกรีซได้ปฏิเสธการขึ้นทะเบียนเครื่องหมายการค้าในนาม บริษัทไรซ์เทค สำหรับชื่อการค้า บัสมาดิ เท็กซัสมาดิ และคัสมาดิ

และในปี 2539 บริษัทไรซ์เทคต้องถอนกัสมาดิจากตลาดอังกฤษ เนื่องจากการกดดันของอินเดีย นอกจากนี้บริษัทไรซ์เทคได้ขออนุญาตสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้าของสหรัฐโดยความสมัครใจอีกด้วย

ในขณะที่ทางอินเดียได้ยื่นคัดค้าน และทำการฟ้องร้องจนได้รับความสำเร็จไปแล้วบางส่วน

ประเทศไทยเราทำแค่เพียงยื่นเรื่องไปยังสำนักงานสิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้าสหรัฐให้เพิกถอนเครื่องหมายการค้าจัสมาดิ ของบริษัทไรซ์เทค ไม่ได้ทำการฟ้องร้องแต่ประการใด

นอกจากนี้กระทรวงพาณิชย์ยังไปจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองสินค้าข้าวหอมมะลิไทย โดยมีลักษณะเป็นวงกลมสีดำ มีสัญลักษณ์รวงข้าวอยู่ภายใน และมีข้อความว่าข้าวหอมมะลิไทย มีภาษาอังกฤษล้อมรอบภายนอก ซึ่งอ่านว่า ไทย หอมมะลิ ไรซ์.ออริจินเต็ด อิน ไทยแลนด์ ดีพาร์ทเมนต์ออฟ ฟอเรนเทรด ซึ่งแปลว่า ข้าวหอมมะลิไทย มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทย กรมการค้าต่างประเทศ

การจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองสินค้าข้าวหอมมะลิไทย โดยใช้คำว่าหอมมะลิไรซ์ ไม่ใช่คำว่าจัสมินไรซ์ เท่ากับเป็นการยอมรับกฎที่ทางสหรัฐอเมริกากำหนดว่า Jasmine Rice เป็นชื่อทั่วไป ที่ผู้ใดก็ใช้ได้ ไม่สามารถจดสิทธิบัตรได้ ทั้ง ๆ ที่เป็นมรดกทางพันธุกรรม และภูมิปัญญาที่ชาวนาไทยได้สืบทอด และสร้างชื่อเสียงมายาวนาน

คนส่วนใหญ่รู้จักข้าวหอมมะลิในนามของจัสมินไรซ์ เราจะต้องใช้เวลาอีกนานเท่าไรถึงจะสร้างชื่อเสียงให้หอมมะลิไรซ์ เป็นที่รู้จักเท่ากับจัสมินไรซ์

ในอนาคตลูกหลานของเราจะรู้ไหมว่า จัสมินไรซ์มีถิ่นกำเนิดในไทย ไม่ใช่สหรัฐ.

ป ณะที่ปัญหาเรื่องเครื่องหมายการค้า “จัสมาดิ” ยังไม่เรียบร้อย ข้าวหอมมะลิไทยก็ต้องประสบกับปัญหาใหญ่อีกครั้ง

เมื่อวันที่ 27 ก.ย. 2544 สำนักข่าวรอยเตอร์ได้ตีพิมพ์บทความเกี่ยวกับนักผสมพันธุ์พืชชาวอเมริกัน ที่ใกล้จะประสบความสำเร็จในการพัฒนาพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ที่สามารถปลูกในสหรัฐอเมริกาได้

การปรับปรุงพันธุ์ข้าวหอมมะลิครั้งนี้ เริ่มต้นจากการดำเนินงานโดยกระทรวงเกษตรของสหรัฐอเมริกา ใช้ชื่อโครงการว่า Stepwise Program For Improvement of Jasmine Rice for the United State เพื่อพัฒนาข้าวหอมมะลิให้ปลูกในสหรัฐอเมริกาได้

โครงการนี้เริ่มต้นเมื่อ พ.ศ. 2542 โดย ดร. เจ. นีล รุทเกอร์ นักปรับปรุงพันธุ์ที่มีชื่อเสียงในด้านการฉายรังสีเพื่อชักนำให้เปลี่ยนแปลงพันธุกรรม เป็นผู้เริ่มดำเนินการ โดยการนำข้าวหอมมะลิไปฉายรังสี Bumpers Center จากนั้นนำไปปลูกที่

(2)

ภูมิปัญญาไทย

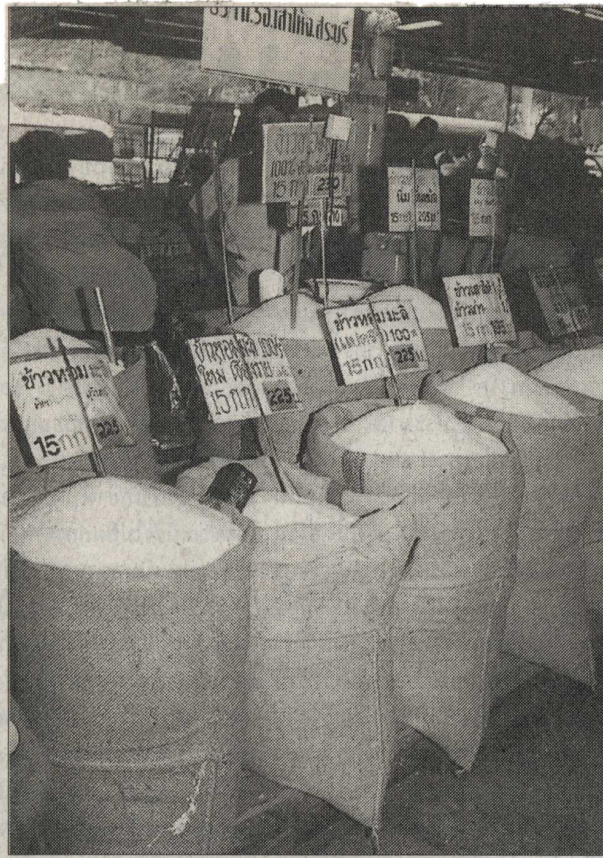
-ลิขสิทธิ์ต่าง

ชาติ

เรือนทดลองฤดูหนาว
ที่ Puerto Rice ของ
กระทรวงเกษตรสหรัฐ
อเมริกา

การฉายรังสี
แกมมาที่เขื่อนำให้
ข้าวหอมมะลิเปลี่ยนแปลงพันธุกรรม (mutant) ทำให้ได้สายพันธุ์
ข้าวหอมมะลิ 2 ลักษณะ
พันธุ์ คือ ข้าวหอมมะลิ
ที่ไม่ไวต่อแสง และ
ข้าวหอมมะลิต้นเดียว

คุณลักษณะ
ทั้ง 2 ประการนี้ เป็น
ลักษณะสำคัญที่ทำให้
ข้าวหอมมะลิปลูกใน
สหรัฐอเมริกาได้ เพราะ
สามารถออกดอกใน

ลักษณะภูมิอากาศแบบสหรัฐอเมริกา และเหมาะกับการใช้เครื่องจักรเก็บเกี่ยว

จากนั้นจึงเอาข้าวหอมมะลิ 2 สายพันธุ์มาผสมเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้ข้าวหอมมะลิที่มีคุณสมบัติทั้ง 2 ประการอยู่ในต้นเดียวกัน

แต่เนื่องจากข้าวหอมมะลิที่ได้จะออกดอกในช่วงเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นหน้าหนาวของอาร์คันซอส ทำให้ต้องนำข้าวหอมมะลิที่ได้ไปปลูกที่ฟลอริดาซึ่งอากาศอบอุ่นกว่าแทน

ที่ฟลอริดา ดร. คริส เดเรน ได้เข้ามารับช่วงดำเนินการ โดยเอาข้าวหอมมะลิฉายรังสีรุ่นที่สอง (M2) มาปลูกในฤดูร้อน พ.ศ. 2543 และได้คัดเลือกสายพันธุ์ข้าวหอมมะลิที่ต้องการ

ในช่วงฤดูใบไม้ร่วงปีเดียวกัน ดร. เดเรน ได้คัดเลือกตัวอย่างข้าวหอมมะลิต้นเดียว 25 ตัวอย่าง และตัวอย่างข้าวหอมมะลิที่ออกดอกเร็วอีก 25 ตัวอย่าง

เขาอธิบายว่าการเหนี่ยวนำให้ข้าวหอมมะลิกลายพันธุ์ ทำให้รักษาคุณสมบัติที่ดีของหอมมะลิได้อย่างครบถ้วน และมีความคงตัวของพันธุ์ภายในช่วงการปลูกซ้ำเพียง 2 รุ่นเท่านั้น ไม่ต้องปลูกซ้ำ 6 รุ่นขึ้นไปเหมือนกับการผสมข้ามพันธุ์โดยวิธีทั่วไป

พร้อมกันนี้ ดร.เดเรน ได้ผสมข้าวหอมมะลิที่ได้ เข้ากับพันธุ์อัลมิน 85 อีกด้วย

ข้าวลูกผสมที่ได้ทำการคัดเลือกแล้ว ได้ถูกส่งต่อไปยังมหาวิทยาลัยแห่งอาร์คันซอส เพื่อปลูกทดสอบ และคัดเลือกต่อ โดยมี ดร.เจมส์ กิบบอนส์ เป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งมีความต้องการที่จะพัฒนาข้าวหอมมะลิให้มีคุณสมบัติ

ครบถ้วนทั้งความหอม และคุณภาพของเมล็ด

คาดว่าไม่นานนี้ ข้าวหอมมะลิที่ปรับปรุงได้จะถูกส่งเสริมให้ปลูกอย่างแพร่หลายในสหรัฐอเมริกา และเมื่อนั้นตลาดข้าวหอมมะลิไทยคงต้องมีปัญหาอย่างแน่นอน โดยเฉพาะตลาดในสหรัฐอเมริกา

เมื่อใดก็ตามที่สหรัฐอเมริกาสามารถพัฒนาข้าวหอมมะลิให้ปลูกได้ในสหรัฐอเมริกา ข้อได้เปรียบที่ประเทศไทยมีข้าวคุณภาพดีก็จะหมดไป ข้าวหอมมะลิจะค่อย ๆ ถูกเบียดออกจากตลาดของสหรัฐอเมริกา จนกระทั่งหมดไปจากตลาดของสหรัฐอเมริกา

ช่วงเวลาปี 2536 - 2540 ไทยส่งออกข้าวหอมมะลิไปยังสหรัฐอเมริกา สูงถึงประมาณ 200,000 ตันต่อปี และในช่วงสองปีที่ผ่านมา ตลาดข้าวหอมมะลิไทยในสหรัฐอเมริกาได้ขยายขึ้นเป็น 300,000-400,000 ตันต่อปี

หากสหรัฐอเมริกาสามารถปลูกข้าวหอมมะลิได้เองแล้ว นั่นหมายความว่า

ว่ารายได้จากการส่งออกข้าวหอมมะลิของไทย ต้องหายไปเป็นจำนวนมหาศาล

การสูญเสียตลาดข้าวหอมมะลิ แม้เพียงบางส่วนจะทำให้ราคาข้าวหอมมะลิต่ำลง และจะพลอยลดให้ราคาข้าวโดยรวมราคาต่ำลงไปด้วย

ผู้ที่จะได้รับผลกระทบมากที่สุดก็คงเป็นชาวนาที่ทุ่งกุลาร้องไห้ เนื่องจากผลผลิตต่อไร่ในพื้นที่ค่อนข้างต่ำ ที่ยังอยู่ได้เนื่องจากราคาที่ค่อนข้างสูงของข้าวหอมมะลิ หากวันใดที่ราคาข้าวหอมมะลิต่ำลง ชาวนาที่เคยปลูกข้าวหอมมะลิอาจต้องเลิกปลูกไปเสียก็ได้

นอกเหนือจากนั้น ข้าวหอมมะลิที่ปรับปรุงใหม่จะถูกจดสิทธิบัตรตามกฎหมายสิทธิบัตรของสหรัฐอเมริกา แสดงว่าหากผู้ใดจะใช้พันธุ์ข้าวหอมมะลิพันธุ์ใหม่ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ทั้ง ๆ ที่เป็นการพัฒนาจากมรดกพันธุกรรมที่ชาวนาไทยได้อนุรักษ์ และพัฒนามานานนับร้อย ๆ ปี

คนไทยทนได้หรือที่มรดกของเรา ต้องกลายเป็นลิขสิทธิ์ของต่างชาติ.

และการไม่กระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหาของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ดร.สุทัศน์ ศรีวิวัฒนพงศ์ ผู้อำนวยการ ศูนย์ความหลากหลายทางชีวภาพกล่าวว่า “ไทยเรายังขาดองค์กรที่จะดำเนินการเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์สิ่งมีชีวิต ซึ่งเราต้องเร่งดำเนินการจัดตั้งองค์กรเพื่อดำเนินการปกป้อง และการจดสิทธิบัตร เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นอีกในอนาคต”

นอกจากนี้เราจะต้องเร่งสร้างความสามารถในการวิจัยของเรา ให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้

ถึงเวลาแล้วที่เราทุกคนต้องร่วมมือกัน เพื่อปกป้องมรดกพันธุกรรมของไทยไม่ให้ตกอยู่ในมือของต่างชาติ.

(4) อนาคตรีบหรือของภูมิปัญญาไทย

ท ั้งจากที่มีการพยายามเรียกร้องให้รัฐบาลออกมาจัดการกับปัญหาที่อยู่นาน ในที่สุดฝ่ายรัฐบาลก็ค่อย ๆ ทอยออกมาแสดงถึงผล การดำเนินการบ้างแล้ว

นายอดิศักดิ์ ศรีสรรพกิจ เลขานุการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) ได้ออกมาเปิดเผยเมื่อวันที่ 10 ต.ค.นี้ว่า “ขณะนี้ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ รับการยืนยันผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-mail จากนายคริส เดเรน นักวิจัยสหรัฐแล้วว่า ได้นำ พันธุ์ข้าวไทยไปจากสถาบันวิจัยข้าวนานาชาติ (อิตาลี) ที่ตั้ง อยู่ในประเทศฟิลิปปินส์ และได้้นำพันธุ์ไปวิจัยปกติ ไม่ได้มีการติดต่อพันธุ กรรม หรือตัดต่ออื่น ซึ่งสามารถทำได้ตามหลักนักวิจัยทั่วโลกเพื่อพัฒนาพันธุ์ ซึ่งกรมวิชาการเกษตรได้ทำการติดตามต่อไป โดยได้ขอแผนการ วิจัยของนายคริสไปแล้ว ทั้งนี้หากมีการพัฒนาพันธุ์เพื่อการค้า ไทยสามารถใช้ อำนาจตามพ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืชมาบังคับใช้กับสหรัฐได้”

จะเห็นได้ว่าข้อมูลที่ภาครัฐบาลออกมาเปิดเผยในครั้งนี้ ยังไม่เพียงพอที่จะตัดสินใจทำอะไรต่อไปได้

รัฐบาลคงต้องหาวรายละเอียดให้มากกว่านี้ ว่าสหรัฐได้นำเอาข้าว ไปตั้งแต่เมื่อไหร่ และได้ทำการเซ็นสัญญาถ่ายโอนวัสดุไว้กับสถาบันวิจัย ข้าวนานาชาติหรือไม่ เพื่อที่จะได้ใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการต่อไป

ทั้งนี้หากสหรัฐทำการวิจัย และนำเมล็ดพันธุ์ที่ได้ไปแจกจ่ายให้กับ ประชาชน โดยมีได้ทำการค้า เราก็จะหาทางทำอะไรได้ลำบาก เพราะการจด สิทธิบัตรครอบคลุมไม่ถึง ตัวอย่างเช่นเดียวกับที่เรานำพันธุ์มะเขือเทศจาก ต่างชาติมาปรับปรุงพัฒนาสายพันธุ์ให้เหมาะสมกับประเทศไทยเป็นต้น

แต่ถ้าสหรัฐนำเมล็ดพันธุ์ที่ได้จากการวิจัยไปหาผลประโยชน์ เราก็ สามารถเรียกร้องผลประโยชน์ได้

ซึ่งในส่วนนี้คงต้องรอรายละเอียดที่ชัดเจนอีกที

ที่ผ่านมาประเทศต่าง ๆ ที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่ล้วนนำพันธุ์ข้าวที่มี อยู่ไปเก็บไว้ที่สถาบันวิจัยข้าวนานาชาติ รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ต่าง ๆ มีการติดต่อแลกเปลี่ยนงานซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำ สายพันธุ์ข้าวต่าง ๆ มาจากสถาบันวิจัยข้าวเพื่อทำการวิจัย ก็ถือเป็นเรื่อง ปกติที่ทำกัน

ข้าวนาปรังหลายสายพันธุ์ของไทยเองก็มาจากสถาบันวิจัยข้าวเช่น เดียวกัน ส่วนใหญ่นำพันธุ์ข้าวที่มาจากการศึกษาวิจัยของสถาบันวิจัยข้าวนานาชาติ

ซึ่งมีผลผลิตต่อไร่สูง มาผสมกับพันธุ์พื้นเมืองของแต่ละประเทศ เพื่อให้ สามารถปลูกได้ดีในประเทศตัวเอง

การที่ไทยเข้าร่วมพัฒนาพันธุ์ข้าวกับประเทศอื่น ๆ ผ่านองค์กร นานาชาติ โดยเฉพาะสถาบันวิจัยข้าวนานาชาติ ทำให้เกิดช่องทางที่ประเทศ อื่นสามารถนำพันธุ์ข้าวของไทยไปใช้ประโยชน์ได้เช่นกัน เพราะเป็นการร่วม มือกันก่อนที่จะมีปัญหาเรื่องจดสิทธิบัตร หรือการตัดต่ออื่นจะเกิดขึ้น

ดังนั้นการที่เราจะดำเนินการอะไรต่อไป ก็คงต้องศึกษารายละเอียด ให้ชัดเจนก่อน

ประเทศไทยเองก็ควรที่จะหันมาทบทวน มาตรการการนำพันธุ์พืชไปเก็บไว้ที่สถาบันวิจัยข้าว นานาชาติกันใหม่ เนื่องจากที่ผ่านมาการนำพันธุ์ พืชไปเก็บไว้ที่สถาบัน เราก็จะปล่อยให้ทางสถาบัน เป็นผู้จัดการในเรื่องของการขอใช้พันธุ์พืช

นักวิจัยทั่วโลกสามารถไปขอพันธุ์พืชเพื่อ ทำการวิจัยได้ นับเป็นเรื่องที่อันตรายหากนักวิจัยนำ ผลงานไปหาผลประโยชน์ทางการค้า มีได้ทำการวิจัย เพื่อการพัฒนาวิจัยทางวิชาการแต่เพียงอย่างเดียว

การปล่อยให้พันธุ์พืชของเราล็ดลอดออกไป โดยความร่วมมือทางวิชาการต่าง ๆ อาจหวน กลับมาสร้างผลกระทบเช่นเดียวกับกรณีข้าวหอม มะลิ และปัญหาจะยิ่งเลวร้าย ถ้าหากมีการนำ พันธุ์พืชที่ปรับปรุงแล้วไปจดสิทธิบัตร

ที่สำคัญที่สุดที่ต้องย้ำกันอีกก็คือความตื่นตัว ความฉับไวที่ภาครัฐต้องปรับปรุง

การออกมาแสดงบทบาทที่ล่าช้า ไม่ยอมชี้แจงปัญหาที่เกิดขึ้นให้ประชาชนรับทราบ อาจทำให้เกิดความสับสน และจะทำให้เราเสียเปรียบผู้อื่นอยู่เสมอ

เชื่อว่าการละเมิดภูมิปัญญาของไทย คงไม่หยุดอยู่แค่ข้าวหอมมะลิเท่านั้น อนาคตจะต้องมีกรณีเช่นนี้เกิดขึ้นอีกอย่างแน่นอน

การปกป้องมรดกทางพันธุกรรมของไทย เป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่ทำเป็นพัก ๆ แล้วก็เงียบหายไป

การเพิกเฉย ไม่มีใส่ใจที่จะแก้ไขปัญหายังจริงจัง วันข้างหน้าเราอาจไม่เหลือภูมิปัญญาของไทย ไว้ให้ลูกหลานไทยได้ภาคภูมิใจก็เป็นได้.

(5) สูญสิ้นทั้งภูมิปัญญา และความเป็นหนึ่ง!! จบ

ในขณะที่หลายฝ่ายยังคงเป็นห่วงในเรื่องทะเบียนเครื่องหมายการค้า “หอมมะลิไรซ์” จนกระทั่งมีการเรียกร้องให้รัฐบาลพยายามจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าใหม่ให้มีความ “ชัดเจนไรซ์”

กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ก็ได้เริ่มเดินทางประชาสัมพันธ์ เครื่องหมายการค้า “หอมมะลิไรซ์” ที่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าไปแล้ว ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย

พร้อมทั้งยืนยันว่า เครื่องหมายการค้า “หอมมะลิไรซ์” จะช่วยแก้ไขปัญหาค้าวปลอมปน อีกทั้งยังช่วยสร้างความเชื่อมั่นในตลาดโลก

นายพิษณุ เจริญมหาสาร รองอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแข่งขันทางการค้าอย่างรุนแรง ปัญหาการลอกเลียนหรือปลอมปนข้าวอื่น ๆ ในข้าวหอมมะลิไทย เป็นเรื่อง

ต้องร่วมมือร่วมใจกันมาขออนุญาตใช้เครื่องหมายรับรอง และร่วมกันดูแลแพรวเอกลักษณะของข้าวหอมมะลิไทย ในฐานะข้าวหอมพันธุ์แท้ที่ไม่มีผู้อื่นเทียบได้”

ผู้ส่งออกข้าวหอมมะลิไทยที่ได้รับอนุญาตให้เครื่องหมายรับรอง จะได้รับการตรวจสอบคุณภาพของข้าวหอมมะลิทั้งในเรื่องลักษณะทางกายภาพ ได้แก่ ลักษณะและขนาดของเมล็ดข้าว และคุณสมบัติทางเคมีให้ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด

กรมการค้าต่างประเทศ กำหนดมาตรฐานข้าวหอมมะลิ โดยให้ข้าวอื่นปะปนได้ไม่เกิน 8% จากเดิมที่กำหนดให้มีข้าวอื่นปะปนได้ไม่เกิน 10% และยังได้กำหนดค่าความเป็นแป้งเฉลี่ยอยู่ที่ 16-16.5% แต่ต่ำสุดไม่เกิน 14% สูงสุดไม่เกิน 18% เพื่อเป็นการเพิ่มมาตรฐานให้กับข้าวหอมมะลิไทย

The Mark of Quality for fragrant rice from Thailand

เร่งด่วนที่ทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชนต้องช่วยกันแก้ไข โดยที่ภาคเอกชน

รัฐบาลมั่นใจว่าการใช้เครื่องหมายรับรองข้าวหอมมะลิไทย จะทำให้ผู้นำเข้า ผู้ซื้อและผู้บริโภคในต่างประเทศมั่นใจได้ว่าข้าวหอมมะลิไทยเป็นของแท้จากถิ่นกำเนิดในไทย และไม่มีกรณีผสมข้าวอื่น ๆ อย่างแน่นอน

ทางด้านผู้ประกอบการส่งออกต่างประเทศเองก็มีความกังวลกับปัญหาที่เกิดขึ้นเช่นกัน แต่ในเมื่อไม่สามารถจัดการอะไรได้ ก็ต้องปล่อยให้เป็นเรื่องของรัฐบาลที่จะจัดการในด้านกฎหมายต่อไป

สิ่งที่ผู้ประกอบการให้ความสนใจมากในตอนนี้ เป็นเรื่องการพัฒนาคุณภาพข้าวของไทยให้สามารถที่แข่งขันในตลาดโลกได้ และควรที่จะทำการเพิ่มคุณค่าให้กับข้าวหอมมะลิ ด้วยการลดกา

ใช้สารเคมี ทั้งปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง ซึ่งจะเป็นการลดต้นทุนในการปลูก และยังเป็น การเพิ่มมูลค่าให้กับข้าวหอมมะลิอีกด้วย

ข้าวหอมมะลิมีความได้เปรียบในการที่จะทำเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากการปลูกข้าวหอมมะลิจะใช้เวลาในการปลูกเพียง 4 เดือน ส่วนอีก 8 เดือนจะถูกปล่อยให้ว่างเปล่า เท่ากับเป็นการตัดวงจรของโรค และแมลง

โดยรัฐบาลจะต้องเร่งส่งเสริม และให้ความรู้กับชาวนาในเรื่องของการทำเกษตรอินทรีย์ให้มาก เช่นอบรมวิธีการทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการเพาะปลูก

รวมทั้งต้องมี การส่งเสริมในเรื่องของระบบชลประทาน เพื่อเป็นการประกันความเสี่ยงจากภัยแล้งให้กับชาวนาทางภาคอีสานด้วย

เนื่องจากภาคอีสานมักจะมีประสบกับปัญหาภัยแล้ง และการที่ฝนตกไม่ตรงกับฤดู ชาวนามักจะประสบกับปัญหาในการเพาะปลูกข้าวหอม

มะลิอยู่เสมอ ถ้าหากมีการพัฒนาและจัดการกับระบบชลประทานที่ดีแล้ว ก็จะสามารถทำให้ผลผลิตต่อไร่สูงขึ้นด้วย

ส่วนเรื่องปัญหาเครื่องหมายการค้า "หอมมะลิไรซ์" ในขณะที่ยังไม่มี การจัดการในด้านอื่น รัฐบาลเองควรจะเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ เพื่อจะได้เป็นที่รู้จักกันมากขึ้นทั้งคนไทยเอง และชาวต่างชาติ

จากการประมาณการผลผลิตข้าวของโลกคาดว่าผลผลิตข้าวโลกปี 2544/45 ณ เดือนสิงหาคม 2544 จะมีประมาณ 589.1 ล้านตันข้าวเปลือก หรือประมาณ 395.7 ล้านตันข้าวสาร เพิ่มขึ้นจากปี 2543/44 ซึ่งมีผลผลิต 588.8 ล้านตันข้าวเปลือก หรือประมาณ 395.6 ล้านตันข้าวสาร

เนื่องจากมีการคาดว่าผลผลิตข้าวของประเทศผู้ผลิตข้าวที่สำคัญ ได้แก่ ประเทศอินเดีย อินโดนีเซีย เวียดนาม สหรัฐอเมริกา และบราซิล จะเพิ่มขึ้น

จากตัวเลขผลผลิตที่จะเห็นได้ว่าโดยรวมแล้ว ผลผลิตข้าวในตลาดโลกได้เพิ่มขึ้นทุกปี หากเราไม่เร่งพัฒนาคุณภาพผลผลิตของ อาจต้องเสียส่วนแบ่งของตลาดให้กับประเทศผู้ผลิตข้าวรายอื่น

ทุกฝ่ายควรร่วมมือกันเพื่อที่จะหาบทสรุปให้กับปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งช่วยกันพัฒนาข้าวหอมมะลิของไทยให้มีมาตรฐาน

หากมีแค่ข้าว ไม่ยอมดำเนินการให้ชัดเจน ตำแหน่งการ ออกข้าวอันดับ 1 ของโลกอาจจะไม่ใช่ประเทศไทยก็ได้ และภูมิปัญญาดั้งเดิมก็ต้องสูญไปอย่างแน่นอน

ภายในอนาคตอันใกล้นี้!?

(3) ความหายก็พุ่ง...ถึงจะล้อมคอก

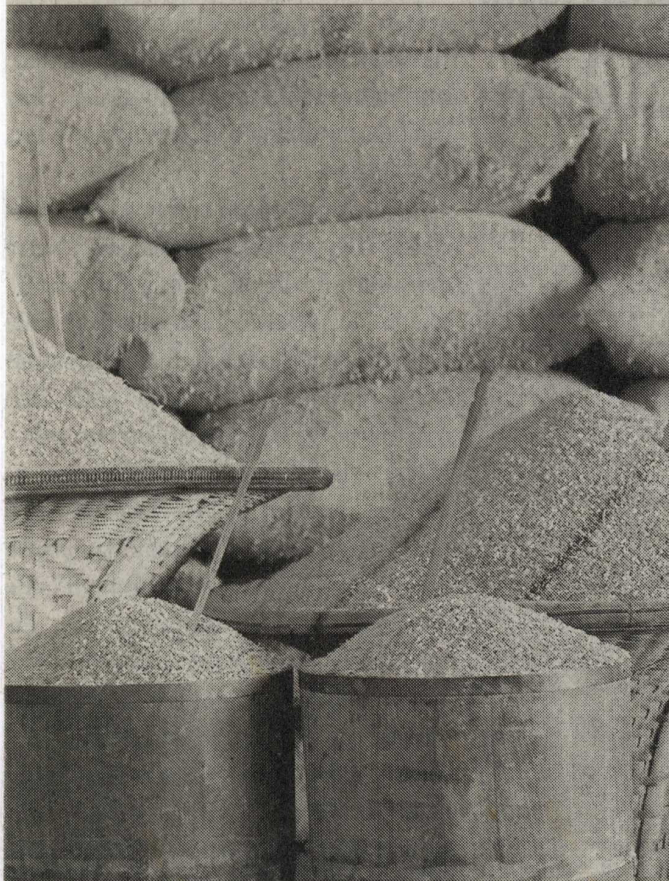

ปัญหา

หาที่เกิดขึ้น ทำให้เราต้องหันมาใส่ใจกับมันอย่างจริงจัง

มีการสัมมนาเพื่อหาทางออกเกี่ยวกับปัญหาข้าวหอมมะลิ โดยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งกลุ่มเอ็นจีโอ นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และภาคเอกชน ที่เป็นห่วงในปัญหาที่เกิดขึ้น ขาดแต่บุคลากรฝ่ายรัฐบาลเท่านั้น

โดยมีการสรุปว่างานเร่งด่วนที่รัฐบาลไทย

ควรจะทำในขณะนี้ คือ การตรวจสอบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ว่ามีการนำข้าวหอมมะลิของไทยไปทำการปรับปรุงพันธุ์ จริงหรือไม่ ?

ถ้ามีการนำออกไปจริง เอาออกไปเมื่อไหร่ และเอาออกไปได้อย่างไร ?

เนื่องจากประเทศไทยมีพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่จะให้ความคุ้มครองพันธุ์พืชที่มีอยู่ในประเทศไทย

โดยพระราชบัญญัติได้จัดแบ่งพันธุ์พืชไว้ถึง 4 ประเภทด้วยกัน คือพันธุ์พืชใหม่, พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น, พันธุ์พืชป่า และพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป

ข้าวหอมมะลิ จัดเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป หากมีการนำพันธุ์ข้าวออกไปภายหลังจากพระราชบัญญัตินี้บังคับใช้แล้ว ตามกฎหมายกำหนด

ว่าถ้ามีการนำไปใช้ประโยชน์ในทางพาณิชย์ จะต้องได้รับอนุญาต และมีสัญญาแบ่งปันผลประโยชน์กับประเทศไทย

ถ้าเขาเอาออกไปก่อนหน้า พ.ศ. 2542 ก็ต้องถือว่าละเมิดต่อพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอก และการนำเข้าในราชอาณาจักรของสินค้า พ.ศ. 2522 ของกระทรวงพาณิชย์ ที่กำหนดห้ามนำข้าวเปลือกออกนอกประเทศ

เห็นได้ชัดว่าหากมีการนำข้าวหอมมะลิของไทยเราไปจริง ๆ แล้ว ก็ต้องถือเป็นการนำออกไปอย่างผิดกฎหมายแน่นอน

ส่วนปัญหาเรื่องสิทธิบัตรเครื่องหมายการค้า ที่ยังเป็นปัญหาคาราคาซังกันอยู่นั้น มีการเสนอให้กระทรวงพาณิชย์พยายามจดลิขสิทธิ์เครื่องหมายการค้าให้มีคำว่า 'จัสมินโรซ์' ให้ได้ เนื่องจากคำว่า 'จัสมินโรซ์' เป็นที่รู้จักมากกว่าคำว่า 'หอมมะลิโรซ์' มีการเสนอให้ใช้คำว่า "ไทยจัสมินโรซ์" ซึ่งจะมีการนำเรื่องนี้เสนอให้กระทรวงพาณิชย์พิจารณาอีกที

ในขณะที่นายกรัฐมนตรีเองมีที่ท้าวจะให้ความสำคัญกับปัญหาที่เกิดขึ้น โดยอาจจะให้มีการฟ้องร้อง หากมีการนำข้าวหอมมะลิไทยไปจริง แต่กระทรวงพาณิชย์เองกลับเห็นกรณีที่เกิดขึ้นเป็นเพียงปัญหาเล็กน้อย สนใจกับการประกาศเกณฑ์มาตรฐานข้าวหอมมะลิมากกว่าการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

นายอดิษฐ์ โทธารามิก รมว.พาณิชย์ ให้สัมภาษณ์กรณีที่เกิดขึ้นว่า "เรื่องนี้กระทรวงพาณิชย์ไม่ห่วง เนื่องจากสหรัฐไม่ใช่เป็นผู้ผลิตข้าวเพื่อจะทำการค้ามาแข่งขันกับไทยแน่นอน ซึ่งเป็นการผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศมากกว่า"

การให้สัมภาษณ์เช่นนี้ เหมือนกับว่ากรณีที่เกิดขึ้นไทยเราสูญเสียเพียงแค่ตลาดข้าวในสหรัฐ แต่ไม่ได้คิดถึงการละเมิดภูมิปัญญาของไทย การลิดขังทรัพย์สินของประเทศไทยเราไปหาผลประโยชน์เลย

ถึงเวลาที่รัฐบาลจะต้องหันมาทบทวนบทบาทกันใหม่ได้แล้ว รัฐบาลไทย และผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องตื่นตัวมากกว่านี้ ต้องมีการเฝ้าติดตามเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาพันธุ์พืช และการจดสิทธิบัตรในต่างประเทศ เพื่อให้รู้เท่าทันและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว

ไม่เพียงแต่เฉพาะข้าวหอมมะลิเท่านั้น ที่เราต้องเฝ้าระวัง เนื่องจากไทยเราเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางพันธุกรรม และที่ผ่านมาก็มีต่างชาติเข้ามาหาผลประโยชน์กับพันธุ์พืชของไทยเรามากมาย เช่นกรณีปทุมมาที่ไทยเราริเริ่มและพัฒนาแล้วส่งออกไปขาย แต่ฮอลแลนด์กลับนำไปจดสิทธิบัตรหรือในกรณีเป็ดล้านน้อยที่ไทยเราก่อการวิจัยร่วมกับญี่ปุ่น แต่เวลาจดสิทธิบัตรกลับเป็นว่าญี่ปุ่นนำไปจดสิทธิบัตรกลายเป็นของญี่ปุ่นไป

การที่เราถูกเอาเปรียบเช่นนี้บ่อย ๆ เนื่องจากการรับรู้ข้อมูลที่เข้า